

Symposium over christelijke geïnspireerde politiek op 8 november 2012, georganiseerd door het WI van het CDA.

Wim Deetman

PERSPECTIEF BIEDEN

1. Het thema van deze middag raakt het wezen van het CDA. Een tweetal noties is in het kader van dit symposium over christelijke politiek m.i. minder of niet relevant, n.l. de notie volkspartij en de notie politieke centrumpartij.

We hebben veel volkspartijen. De politieke voormannen van VVD en PvdA hebben bijvoorbeeld in hun begeleidende brief bij het regeerakkoord hun partijen gepositioneerd als volkspartijen. Het begrip volkspartij heeft ter duiding van het eigene van het CDA geen principiële onderscheidende betekenis t.o.v. andere politieke partijen. Dit punt laat ik derhalve rusten.

Dat geldt ook voor een politieke partij als het CDA t.a.v. het fenomeen politieke centrumpartij. Ook van die partijen hebben we er inmiddels een groot aantal. In mijn ogen is dat fenomeen weinig zeggend. Bovendien schuift het midden naar rechts en naar links afhankelijk van het politieke klimaat. Het begrip is voor ons niet richtinggevend. Een actueel voorbeeld ter verduidelijking.

Op dit moment woedt er een interessante discussie over het verschijnsel inkomensnivellering via een inkomensafhankelijke zorgpremie. De PvdA vindt nivellering een feest, ook al mag dat van hun politiek leider niet meer zo gezegd worden op dit moment. De VVD vindt dit verschijnsel onwenselijk en daar heerst droefheid. De VVD-onderhandelaars aanvaardden niettemin die nivellering omdat de PvdA-onderhandelaars daarvoor een prijs betaalden van € 1 mld. bezuiniging op het OS-budget. Aan die bezuiniging hecht de VVD al jaren, waarbij ik terzijde aantekende dat ik tot nu toe op basis van de cijfers uit het regeerakkoord en de begroting OS nog geen rekensom heb kunnen maken die op € 1 mld. uitkomt (het kan meer maar ook minder zijn). Dit impliceert dat indien de PvdA die prijs van € 1 mld. niet bereid was te betalen er niet zou kunnen worden genivelleerd in Nederland. Dit betekent dat ter wille van de nivellering in Nederland de armsten elders in de wereld een prijs betalen via minister Ploumen aan minister Dijsselbloem. Eerlijk delen houdt dan op bij de grens van ons land. Nu doen zich enkele keuzemogelijkheden voor, bijvoorbeeld: een partij kan voor een voorstel voor nivellering zijn al dan niet in gematigde vorm, maar ten principale uit oogpunt van eerlijk delen wereldwijd de prijs van € 1 mld. bezuiniging op OS te hoog vinden en om die reden beide voorstellen verwerpen. Mijn vraag is: stelt men zich dan op als centrumpartij of niet? Ik weet het niet.

Wat ik wil duidelijk maken is dat we als CDA met een begrip als centrumpartij of iets dergelijks niet ver komen en vermoedelijk andere partijen ook niet. Het zou mij overigens niet verbazen wanneer in de komende jaren zich meer dilemma's gaan voordoen als in het zo even gegeven voorbeeld. Dit is het gevolg van het type onderhandeling dat Rutte en Samsom hebben gekozen. Het begrip centrumpartij vind ik dus oninteressant voor het CDA. Daarop te koersen brengt het risico mee dat de grond van het bestaan van het CDA langzaam wegspoelt.

2. Er dient in het kader van het thema van vanmiddag iets gezegd te worden over de ontkerkelijkheid, ook wel aangeduid als de secularisatie van onze samenleving. Ontkerkelijkheid heeft zeker een negatief effect op de omvang van het CDA-electoraat, maar is m.i. niet een doorslaggevende factor. De ervaringen in ons land en in andere landen wijzen daarop, ofschoon ik wel moet opmerken dat het na Nederland met de christendemocraten in Duitsland en Zwitserland minder goed aan het gaan is in de stedelijke gebieden. Toch ken ik aan de secularisatie geen beslissende betekenis toe om enkele redenen. De belangrijkste is dat het CDA geen kerkelijke beweging is, maar een autonome politieke groepering onafhankelijk van welke kerkelijke institutie ook. In de politiek van alle dag gaat het om visie, beleid, concrete beslissingen. Daarvoor dienen keuzes te worden gemaakt. Daar staan politici voor, ook CDA-politici, niet voor iets anders. Bij het maken van die keuzes laat het CDA zich inspireren door het Evangelie. Maar hoe ook door ons wordt omgegaan met de essentiële inspiratiebron, het gaat steeds om de concrete politieke actualiteit. Waar het om gaat is dat in de politieke actualiteit voor die keuzes, bijvoorbeeld neergelegd in verkiezingsprogramma's, bondgenoten gevonden moeten worden. Dat vergt o.a. overtuigen en motiveren. Dit vergt o.a. wervend optreden in stedelijke en niet-stedelijke gebieden. Dat vergt o.a. ook nog eens nadenken over de manier waarop naar het oordeel van het CDA bestuurders in dit land gekozen zouden moeten worden.

3. Het maken van die keuzes, waarbij we ons door het Evangelie laten inspireren, is soms lastig vanwege de complexiteit van problemen en de ingewikkeldheid van het besluitvormingsproces aan de ene kant en aan de andere kant de radicaliteit van het Evangelie. Hoe hierin een weg te vinden laat ik voor dit moment rusten en volsta slechts met de opmerking dat interne CDA-discussies niet uit de weg moeten worden gegaan, maar zelfs moeten worden bevorderd. Daarbij kan het WI ons helpen. Het mag wel eens knetteren in die discussies. Mijn stelling is dat dat niet afstoot maar juist trekt. Waar ik in dit verband op wil wijzen is dat we systematischer dan tot nu toe de oplossing van problemen moeten plaatsen in het kader van de vier kernbegrippen gerechtigheid, solidariteit, rentmeesterschap en gespreide verantwoordelijkheid. In ons blad CDA zien we voorbeelden, waarbij het meer gaat om het noemen en concreet invullen dan om het leveren van definities. Er is meer sprake van invullen vanuit de actuele politiek. Tegen deze achtergrond moeten complexe problemen worden geanalyseerd. Laat ik aan de voorbeelden van problemen die ik in CDV heb genoemd er nog twee toevoegen.

Allereerst de problematiek van de asielzoekers. Het gaat mij nu niet om de stellingname van het CDA in het verleden. Over het vraagstuk van de asielzoekers valt nog wel het een en ander te zeggen tegen de achtergrond van die vier noties en vooral die van het rentmeesterschap. Ik ben er niet zeker van dat we dat in het verleden voldoende hebben gedaan.

Het tweede voorbeeld raakt het regeerakkoord en betreft de AWBZ. Een groot deel van de activiteiten die onder de AWBZ vallen wordt overgeheveld naar de gemeenten. Maar het gevolg daarvan is dat uiteindelijk een wissel getrokken gaat worden op maatschappelijke organisaties, zo men wil het maatschappelijk middenveld. Die zijn daarop evenwel niet berekend. Er is het risico dat de samenleving voor bepaalde groepen, m.n. in de stedelijke gebieden, onherbergzaam gaat worden. Het lijkt me dat bijvoorbeeld in het kader van gespreide verantwoordelijkheid we met dat kabinetsvoornemen aan de slag moeten gaan, niet alleen analytisch maar ook met het oog op de vormgeving zoals het CDA dat wenselijk acht vanuit ons mens- en

maatschappijbeeld. Een beeld dat wordt gekenmerkt door het bieden van perspectief en hoop, voor jong en oud, voor een ieder.

In het algemeen geldt dat een meer systematische aanpak de consistentie in ons politiek handelen zal bevorderen en daarmee de werfkracht, als ook de voorspelbaarheid van het CDA. Dat versterkt geloofwaardigheid en vertrouwen. Dat betekent jaren hard werken.

4. Het politieke handwerk brengt mee dat iedere dag wel keuzes moeten worden gemaakt. Het doet er niet toe of bestuurlijke verantwoordelijkheid wordt gedragen of niet. Politiek bedrijven is keuzes maken, d.w.z. doelen en middelen aangeven etc. Hoe houdt men dan zo goed mogelijk koers? Dat is doorgaans ook weer niet zo moeilijk. We hebben toch weet van een toekomstperspectief. Daarvoor gebruiken we woorden als “een nieuwe hemel en nieuwe aarde”. We hebben weet van Gods beloften. In zekere zin zijn we er vol van. In de liederen van onze kerken staan ze. Moeten we er niet alert op zijn dat soms in ons politiek handelen een glimp van die toekomst zichtbaar kan worden gemaakt. Dat geeft perspectief, hoop en vertrouwen aan mensen. Dat geeft herkenbaarheid niet zozeer in onze woorden – het CDA is geen getuigenispartij – maar in ons politiek handelen. In het werk van alledag geeft dat richting en houvast, zo kan ik u uit ervaring verzekeren. Het concreet maken van de keuzes is dan niet zo moeilijk en ingewikkeld. Soms neemt men je dat niet in dank af. Het zij zo. Onze politieke overtuiging wordt toch niet bepaald door de waan van de dag, door opportunisme en populisme?

5. En dan nog dit. Van wat we aanpakken wordt nog ons nog al eens bij de handen afgebroken. Ik zou dan zeggen: volhouden, verlies je doel niet uit het oog en vergeet het geboden perspectief niet. Maar wees wel in je optreden bescheiden. Veel zaken hebben we immers niet in eigen hand en niet in eigen macht. Dat besef voorkomt krampachtigheid. Dat laatste is – zo dunkt me – in deze tijd meegenomen.

WJD.